

ต้นทุนการปลูกมันต์และผลตอบแทนจากการปลูกมันต์ของจังหวัดน่าน

ลักษณะการจัดการปลูกมันต์

บริษัทไบยาสูบนาน จำกัด มีกิจการหลักอยู่ดั้งเดิม คือ กิจการโรงบ่มใบยาสูบ เมื่อบริษัท ฯ ไททอลองปลูกมันต์ขึ้นที่จังหวัดน่านเป็นรายแรกในเดือนกุมภาพันธ์ต่อมาไททอลองส่งเสริมให้มีการปลูกมันต์ในจังหวัดน่านขึ้นอย่างจริงจัง โดยลงทุนสร้างโรงงานสกัดน้ำมันมันต์ขึ้นซึ่งในปัจจุบันนี้มีโรงงานถึง 9 แห่ง ในเขต 6 อำเภอ ไททอลองอำเภอเมือง อำเภอท่าวังผา อำเภอป่า อำเภอเขียงกลาง และอำเภอทุ่งช้าง เฉพาะในอำเภอเมือง อำเภอเขียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง มีโรงงานอยู่อำเภอละ 2 โรง แต่ละโรงงานมีเครื่องสกัดน้ำมันมันต์ตั้งแต่ 8 - 16 เครื่อง

อาศัยที่บริษัทมีประสบการณ์จากงานส่งเสริมการปลูกคนยาสูบมาก่อน จึงช่วยให้บริษัท ฯ ทำการส่งเสริมการปลูกมันต์อย่างมีแบบแผนและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเกษตรกรและโรงงานของบริษัทไบยาสูบนาน จำกัด มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดเกษตรกรปลูกมันต์ส่วนใหญ่มักจะเป็นลูกไร่การปลูกใบยาสูบของบริษัท ฯ มาก่อนและมีความคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายไรของโรงงานเป็นอย่างดี ทำให้บริษัท ฯ สามารถชักจูงให้เกษตรกรทดลองปลูกมันต์ได้ง่าย สิ่งเหล่านี้ช่วยให้การส่งเสริมการปลูกมันต์ของบริษัท ฯ เป็นไปโดยสะดวกและโดยลดี ลูกไร่มีความเชื่อถือโรงงานในการรับซื้อมันต์ที่ตนปลูก ในขณะเดียวกัน บริษัท ฯ ก็รู้จักลูกไร่ของคนดี จึงสามารถคัดเลือกญาติที่เหมาะสมมาทดลองปลูกมันต์ นอกจากนี้ บริษัท ฯ ยังสามารถควบคุมและติดตามผลการปลูกมันต์ได้อย่างใกล้ชิด

การจัดการการปลูกมันต์ของจังหวัดน่าน บริษัท ฯ ได้ใช้ระบบการส่งเสริมติดตามและควบคุมระบบ เกี่ยวข้องที่ใช้ในกิจการของโรงงานบ่มใบยาสูบ ผู้จัดการของ

โรงพยาบาลสุวไล้ทำหน้าที่ เป็นผู้จัดการโรงงานสกัดน้ำมันใน เขตของตนด้วยอีก
 หน้าที่หนึ่ง เฉพาะโรงงานสกัดน้ำมัน จะมีเจ้าหน้าที่อย่างน้อย 1 นาย ทำหน้าที่
 เป็นพนักงานส่งเสริมการปลูกมันต์ โดยจะเป็นผู้แนะนำทางวิชาการ เป็นผู้ควบคุม
 และติดตามผลการปลูกมันต์ของลูกไร่ รวมทั้งการจัดบริการรถแทรกเตอร์ไถ เตรียมดิน
 บริการการจักหาปุ๋ยและพันธุ์ไม้แก่เกษตรกรลูกไร่ นอกจากนั้นพนักงานส่งเสริมจะ
 ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์อีกด้วย พนักงานดังกล่าวนอกจากจะได้รับเงินเดือนแล้ว ยัง
 จะได้รับรางวัลเป็นเงินพิเศษ จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณและใบมันต์ที่ เกษตร
 กรนำส่ง เป็นวัตถุดิบป้อนโรงงาน

สำหรับท้องที่ที่ไม่มีการปลูกมันต์มาก่อน ถ้าบริษัท ฯ มีนโยบายที่จะส่งเสริม
 ให้มีการปลูกมันต์ บริษัท ฯ ก็จะส่งพนักงานส่งเสริมของหน่วยกลาง ซึ่งมีความรู้และ
 ความชำนาญเป็นพิเศษ เป็นผู้ชักจูง เกษตรกรให้ทำการปลูกมันต์ พนักงานส่งเสริม
 กลางนี้จะทำหน้าที่ เช่นพนักงานส่งเสริมอื่น ๆ และจะให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคจน
 กว่า เกษตรกรจะสามารถช่วยตัวเองได้ หลังจากนั้นก็จะทำหน้าที่ของพนักงานส่งเสริม
 ประจำโรงงานสกัดน้ำมันของท้องที่นั้น ๆ ที่จะดำเนินการให้มีการขยายการ
 ปลูกออกไปตามโครงการของบริษัท ฯ กำหนดไว้

การส่งเสริมการปลูกมันต์ในจังหวัดน่าน ผู้จัดการโรงงานจะเป็นผู้กำหนด
 ขอบเขตการส่งเสริมไว้ให้แก่พนักงานส่งเสริมดำเนินงาน โดยให้ชาวไร่ที่จะทำการ
 ปลูกมันต์มาแจ้งชื่อที่อยู่และ เนื้อที่ที่จะทำการปลูกมันต์ โรงงานจะบันทึกและทำเป็น
 ทะเบียน เรียกว่า ทะเบียนชาวไร่ วิธีนี้ทำให้ โรงงานสามารถทราบจำนวนผู้ปลูก
 มันต์และ เนื้อที่ที่เพาะปลูกมันต์ซึ่งช่วยให้คาดคะเนปริมาณผลผลิตมันต์ที่ต้องการ ผู้จัดการ
 โรงงานมันต์แต่ละแห่งจะได้รับนโยบายและ เป้าหมายการผลิตมาจากบริษัทไบยา
 สุบนาน จำกัด อีกที่หนึ่ง เป้าหมายการผลิตที่บริษัท ฯ กำหนดขึ้นส่วนใหญ่อาศัยสภาพ
 การผลิตที่เป็นอยู่ในเวลานั้น ๆ และกำลังความสามารถที่จะส่งเสริมของแต่ละโรง
 งานเป็นหลัก ผู้จัดการส่วนใหญ่นอกจากจะพยายามผลิตให้ไ้ไปตามเป้าหมายแล้ว ถ้า

สามารถผลิตได้เกินเป้าหมายที่กำหนดไว้ ก็จะได้รับเงินรางวัลเพิ่มเติมไปตามส่วนของปริมาณการผลิตที่เพิ่มขึ้น

อย่างไรก็ตาม การส่งเสริมการปลุกหมันหรือการผลิตน้ำมันแต่ละแห่งก็ย่อมจะคงประสบผลอยู่บ้าง ถ้าเป็นเรื่องที่เกินความสามารถของผู้จัดการ หรือเป็นเรื่องที่อาจจะกระทบกระเทือนสถานะของบริษัท ฯ ผู้จัดการใหญ่ของบริษัทจะเป็นผู้ยื่นมือเข้าไปให้ความช่วยเหลือทั้งทางการเงิน ประสิทธิภาพและการตัดสินใจ

จะเห็นได้ว่าระบบการจัดการบริษัทโบายาสุบนาน จากัด มีการควบคุมกันเป็นขั้นตอน มีการติดตามผลงานด้วยการรายงาน ประจำหรือ และแลกเปลี่ยนกันเป็นระยะ ๆ และมีการกระตุ้นให้กำลังใจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้วยการให้เงินรางวัลตามส่วนของผลงาน

ลักษณะการปลุกหมัน

เกษตรกรผู้ปลุกหมันในจังหวัดน่านส่วนใหญ่จะปลุกหมันกันรายละ เล็กค่อนอย ยกตัวอย่างจากทะเบียนรายชื่อในเขตหนึ่งของอำเภอท่าวังผา ในปี พ.ศ. 2521 ซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 1 จะพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีเนื้อที่เพาะปลูกไม่เกิน 1 ไร่ กล่าวคือ มีเกษตรกรจำนวนถึง 53 รายจากเกษตรกรทั้งเขต 61 ราย แยกเป็น 1 งาน มี 2 ราย 2 งาน มี 14 ราย 3 งาน มี 26 ราย และ 1 ไร่ มี 11 ราย นอกนั้นเป็นเกษตรกรที่มีเนื้อที่เกิน 1 ไร่ แยกเป็น 1 ไร่ 1 งาน มี 5 ราย 1 ไร่ 2 งาน มี 2 ราย และ 1 ไร่ 3 งาน มีเพียงรายเดียว สำหรับเนื้อที่เพาะปลุกหมันรวมทั้งจังหวัดน่านในปี พ.ศ. 2521 มีประมาณ 1,000 ไร่

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนรายปลูกมิมันต์แยกตามขนาดพื้นที่ของ เขตหนึ่งในอำเภอ
ท่าวังผา ปี พ.ศ.2521

เนื้อที่ เพาะปลูก	จำนวน
1 งาน	2
2 งาน	14
3 งาน	26
1 ไร่	11
1 ไร่ 1 งาน	5
1 ไร่ 2 งาน	2
1 ไร่ 3 งาน	1
รวม	61

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การปลูกริม เป็นพืชหลักหรือ เป็นพืช เสริม

ตารางที่ 2 จำนวน เกษตรกรปลูกริมที่สำรวจทำการปลูกพืชอื่นแยกตามชนิด

พืชอื่นที่ปลูกพร้อมกับการปลูกริม	จำนวน เกษตรกร (ราย)
มิมตัวอย่าง เกือบ	2
ขาว	5
ยาสูบ	1
ขาวและยาสูบ	3
ขาวและพืชอื่น ๆ	4
รวม	15

หมายเหตุ พืชอื่น ๆ ในที่นี้ส่วนใหญ่ เป็นการปลูกข้าวโพด และถั่วลิสง มีเพียง 1 ราย ที่ปลูกสมถอย

จากการสำรวจดังรายละเอียดในตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่ปลูกริมตัวอย่าง เกือบมีเพียง 2 ราย นอกนั้นในรอบปีการเพาะปลูก เกษตรกรมีอาชีพปลูกพืชอื่นด้วย บางรายปลูกพืชอื่นพร้อม ๆ กับการปลูกริม แต่ปลูกบนที่ดินคนละแปลง บางรายใช้ที่ดินแปลงเดียวกันนั้นปลูกริมสลับกับพืชอื่น ในรายที่สำรวจไม่พบว่ามี การปลูกริมเป็นพืชแซม

ตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า เกษตรกรปลูกริมสลับไปกับการปลูกข้าว มีรวมกันถึง 12 ราย (กล่าวคือ ปลูกริมและขาว 5 ราย ปลูกริม ขาวและยาสูบ 3 ราย ปลูกริม ขาวและพืชอื่น ๆ 4 ราย)

ตารางที่ 3 แสดงจำนวน เกษตรกรปลูกมันต์แยกตามขนาดพื้นที่ที่เพาะปลูก

พื้นที่เพาะปลูก (ไร่)	มันต์อย่างเดี่ยว (ราย)	มันต์และอื่น ๆ (ราย)
0 - 0.99	2	4
1 - 1.99	-	4
2 - 2.99	-	1
3 - 3.99	-	3
4 - 4.99	-	-
5 - 5.99	-	-
6 - 6.99	-	-
7 - 7.99	-	-
8 - 8.99	-	1
รวม	2	13

เมื่อพิจารณาถึงขนาดของ เนื้อที่เพาะปลูกจากตารางที่ 3 จะพบว่า เกษตรกรที่ปลูกมันต์อย่าง เดี่ยวมักจะเป็น เกษตรกรราย เล็ก ๆ มีเนื้อที่เพาะปลูกไม่เกิน 1 ไร่ ส่วน เกษตรกรปลูกมันต์ควบคู่กับการปลูกข้าวและพืชอื่น ๆ มักจะมีพื้นที่เพาะปลูกขนาดใหญ่กว่า จากการสำรวจพบว่า เกษตรกรที่ปลูกมันต์ควบคู่กับการปลูกพืชอื่น ๆ มีเนื้อที่สูงสุด 8 ไร่ อย่างไรก็ตาม เนื้อที่ที่ใช้ในการเพาะปลูกมันต์ส่วนใหญ่ยังมีขนาดไม่ใหญ่นัก คือ ประมาณ 1 - 3 ไร่ ซึ่งมี 8 ราย ไม่ถึงไร่ 4 ไร่ และสูงสุด 8 ไร่ มีเพียงราย เดี่ยว

ฤดูกาลปลูกมันต์ในจังหวัดน่าน เกษตรกรที่สำรวจปรกติ เริ่มปลูกมันต์ในระหว่างปลาย เดือนมีนาคม เรื่อยไปจนถึง เดือนมิถุนายน ส่วนชาวนาปลูกมันต์หลัง เก็บเกี่ยวข้าวในช่วง เดือนธันวาคมถึง เดือนกุมภาพันธ์ รวมความว่า เกษตรกรนิยมปลูกมันต์ตั้งแต่ เดือนธันวาคม เรื่อยไปจนถึง เดือนมิถุนายน เกษตรกรที่เริ่มปลูกใน เดือนอื่น ๆ

นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้วมีประปราย

เหตุที่มีช่วงปลุกมึนคยาวนานถึงขนาดนั้น เป็นเพราะเกษตรกรต้องพึ่งบริการการไถที่ เตรียมดินจากบริษัท ๆ ซึ่งบริษัท ๆ ไม่สามารถจะบริการให้แก่เกษตรกรทุกรายในเวลาเดียวกันได้ประการหนึ่ง อีกประการหนึ่ง เกษตรกรเก็บเกี่ยวพืชผลในเวลาที่แตกต่างกันออกไป การปลุกมึนคจึงต้องทยอยปลูกไปตามจังหวะของการเก็บเกี่ยวและอาจมีเกษตรกรบางพวกต้องจ้างแรงงานช่วยปลุกมึนค จึงทำให้เกษตรกรบางท้องที่ต้อง เลือกรับจ้างที่จะจ้างแรงงานไถง่าย

โดยที่มึนคเป็นพืชที่เจริญเติบโตได้ดีในฤดูฝน ควบคู่กันนี้จะพบว่าในระยะต้นฤดูฝนมีการเริ่มปลุกมึนคกันมาก และในบางท้องที่ที่มีการชลประทาน เกษตรกรจะปลุกมึนคก่อนฤดูฝนเล็กน้อย ควบวิธีนี้จะทำให้เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวมึนคได้มากรอบยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม เกษตรกรสวนใหญ่จะเก็บเกี่ยวมึนคประมาณ 2 - 3 รอบ ต่อการปลูกแต่ละครั้ง

การใช้แรงงานและเครื่องทุ่นแรง ในการปลุกมึนค ผู้ปลูกจะต้องให้ความสนใจเอาใจใส่และดูแลรักษาในระหว่างที่ต้นมึนคกำลังเจริญเติบโต การกำจัดวัชพืช เป็นงานหลักของเกษตรกรที่จะต้องจัดการอย่างสม่ำเสมอ จนกว่าต้นมึนคจะโตได้ขนาด นอกจากนี้ เกษตรกรจังหวัดน่านปลุกมึนคโดยวิธีการยกทรง เช่นเดียวกับการปลูกผักในภาคกลาง และสวนใหญ่นิยมใช้ขบข ในบางท้องที่ที่มีการปลูกยาสูบกันมาก เกษตรกรมักจะใช้ยากำจัดแมลง เพื่อป้องกันต้นมึนคไม่ให้ได้รับความเสียหายจากแมลงที่รบกวนลำมาจากโรยยาสูบ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนแล้วแต่เป็นงานที่จะต้องใช้เวลาทั้งสิ้น การใช้เครื่องทุ่นแรงมีเฉพาะเรื่องการไถที่เตรียมดินเท่านั้น อาจจะเป็นการไถที่ดินซึ่งบุกเบิกใหม่หรือที่ดินเก่าซึ่งเคยปลุกมึนคหรือพืชอื่นมาก่อน

ขั้นตอนการใช้แรงงานและเครื่องทุ่นแรงในการปลุกมึนคพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมดิน

ก. การไถที่ดิน เกษตรกรที่สำรวจพบสวนแต่ทำการปลูกมันบนที่ดินที่ได้มีการบุกเบิกมาแล้ว เป็นที่ที่เคยปลูกมันหรือพืชอื่นมาก่อนทั้งสิ้น ในขั้นตอนนี้มีการใช้รถแทรกเตอร์ไถดินกันทุกราย ไม่พบว่ามีการใช้แรงงานโดยตรงในขั้นนี้

เหตุที่เกษตรกรใช้วิธีการรถแทรกเตอร์ไถที่ดิน เป็นเพราะว่าเมื่อบริษัทไบยาสูบนาน จำกัด ไถสงเสริมให้เกษตรกรปลูกมันในระยะแรก ไถแนะนำให้เกษตรกรใช้วิธีการอย่างนี้โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริษัท ๆ ได้มีการบริการไถที่ดินให้แก่เกษตรกรโดยไม่คิดค่าบริการ ต่อมาในบางท้องที่แม้เกษตรกรจะต้องช่วยเหลือตัวเอง คือต้องเสียค่าไถก็ตาม เกษตรกรก็ยังงกปฏิบัติเช่นเดิม เพราะถ้าเกษตรกรจ้างแรงงาน เกษตรกรที่สำรวจส่วนใหญ่ประเมินค่าแรงและค่าใช้จ่ายในการเตรียมดินนี้สูงกว่าการจ้างรถแทรกเตอร์ไถ บริษัทไบยาสูบนาน คิดค่าจ้างไถที่ไร่ละ 70 บาท ในขณะที่ผู้รับจ้างไถที่กินโดยทั่วไปคิดไร่ละ 80 บาท ถ้าหากจะทำการไถเพื่อปลูกมัน เกษตรกรส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า อาจต้องใช้แรงงานระหว่าง 16 ถึง 22 คนต่อไร่ ค่าแรงงานต่อคนวันละ 15 บาท คิดเป็นเงินประมาณ 240 - 330 บาท

ข. การพรวนดินและยกร่อง เกษตรกรจังหวัดน่านนิยมปลูกมันโดยการยกร่องทั้งหมด เพื่อช่วยในการระบายน้ำของดิน เพราะมีน้ตของการความชื้นแต่ไม่ต้องการดินแฉะ เกษตรกรส่วนใหญ่จะทำการพรวนดินพร้อมกับการยกร่องในการปลูกรอบที่ 1 จากการสำรวจเกษตรกร 15 ราย มีเพียง 3 รายที่ทำการพรวนดินในรอบที่ 2 คอย ส่วนการพรวนดินในรอบที่ 3 นั้นมีเพียงรายเดียว สำหรับแรงงานที่ใช้ในการพรวนดินและยกร่องนั้น ส่วนใหญ่จะใช้แรงงานประมาณ 8 - 12 แรงต่อไร่ แต่ในการสำรวจพบว่า บางรายใช้แรงงานถึง 20 แรงต่อไร่ การใช้จ่ายแรงงานในการยกร่องและพรวนดินจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะของดิน ความสูงของร่อง ตลอดจนความรุดความขำนาญและประสบการณ์ของเกษตรกรเอง

2. การปลุก

เกษตรกรแต่ละรายใช้แรงงานปลุกมinktแตกต่างกันไปตามความนิยมของแต่ละท้องที่และความจำเป็นส่วนบุคคล บางรายใช้เพียง 4 - 5 แรงต่อไร่ แต่บางรายใช้ถึง 20 แรงต่อไร่ ในท้องที่ที่ค่าจ้างแรงงานสูง จำนวนแรงงานที่ใช้ก็ขยับน้อย ส่วนในท้องที่ที่ใดที่มีแรงงานหาง่าย ค่าจ้างแรงงานถูกหรือมีการแลกเปลี่ยนแรงงานกัน (ที่เรียกว่าการ เอมมือหรือการลงแขก) โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่มีสมาชิกมาก สภาพหรือลักษณะของดินปลุกยาก เช่น เป็นดินเหนียว การใช้แรงงานในการปลุกยอมมีจำนวนมากไปตามส่วนทั้งหมดนี้ล้วนมีส่วนหรือ เป็นปัจจัยที่กำหนดค่าใหม่การใช้แรงงานมากหรือน้อย

3. การบำรุงรักษา

ก. การคลุมฟาง มีเกษตรกรเพียง 5 ราย ในจำนวนเกษตรกรที่สำรวจทั้งสิ้น 15 รายที่ใช้ฟางคลุมดิน มีการใช้แรงงานประมาณ 2 แรงต่อไร่ เกษตรกรทั้ง 5 รายดังกล่าว ล้วนแต่อยู่ในเขตที่มีการทำนาหรือไม่ทำนาเองทั้งสิ้น

ข. การใช้ปุ๋ยคอก ส่วนใหญ่เกษตรกรจะใช้แรงงานในครอบครัวหรือแรงงานของตนเองใส่ปุ๋ยคอก เกษตรกรที่สำรวจใช้แรงงานใส่ปุ๋ยไร่ละ 2 - 4 แรง สำหรับแปลงที่ใช้แรงงานมาก ส่วนใหญ่จะรวมถึงการลำเลียงปุ๋ยคอกมาสู่แปลงที่จะปลุกมinktด้วย นอกจากนี้เกษตรกรมีแนวโน้มที่จะใช้ปุ๋ยคอกมากขึ้น แต่ก็มีหลายท้องที่ที่หาปุ๋ยคอกไคยาก เพราะมีความต้องการสูง แต่ปริมาณปุ๋ยคอกไม่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามเกษตรกรปลุกมinktที่สำรวจในจำนวน 15 ราย มีเพียง 6 ราย เท่านั้นที่ใช้ปุ๋ยคอก

ค. การใช้ปุ๋ยเคมี เกษตรกรที่สำรวจเกือบทุกรายใช้ปุ๋ยเคมีในการปลุกมinktทั้งนี้ เป็นเพราะว่า ในรายที่เริ่มส่งเสริมการปลุกมinkt บริษัทโยธาสุบรรณ จำกัด เป็นผู้แนะนำให้ใช้ปุ๋ยเคมี ประกอบกับบริษัท ฯ ได้จัดหาปุ๋ยให้เกษตรกรใช้ก่อนแล้วหักค่าปุ๋ย เมื่อนำดินและใบมinktมาขายให้กับโรงงาน ดังนั้นจึงมีการใช้ปุ๋ยเคมี

กันเรื่อยมา มีการใช้แรงงานใส่ปุ๋ยระหว่าง 1 แรงถึง 3 แรงต่อไร่ ความแตกต่างในปริมาณปุ๋ยที่ใช้ของแต่ละรายมีไม่มาก เพราะส่วนมากปริมาณปุ๋ยที่ใช้มักจะเดินไปตามคำแนะนำของพนักงานส่งเสริมของโรงงาน

ง. การกำจัดวัชพืช หญ้าเป็นศัตรูสำคัญที่สุดของการปลูกมันต์ ขณะนี้ยังไม่มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชในการปลูกมันต์ของจังหวัดน่าน ในการกำจัดหญ้า เกษตรกรจึงต้องใช้แรงงาน ปรกติเกษตรกรจะทำกร เก็บหรือถอนหญ้าทุก 15 - 20 วันที่เริ่มทำการปลูก เนื่องจากในรอบการปลูกแต่ละรอบนานประมาณ 60 วัน ฉะนั้น เกษตรกรจะถอนหญ้าประมาณ 2 - 3 ครั้งต่อ 1 รอบ การเก็บเกี่ยวที่คืนแต่ละแปลงจะมีหญ้าหรือวัชพืชเกิดขึ้นมากน้อยไม่เท่ากัน นอกจากนี้ ในฤดูฝนจะมีวัชพืชหรือหญ้าขึ้นบนที่คืนขึ้น เกี่ยวกันนั้นมากกว่าในฤดูแล้ง แปลงที่มีวัชพืชนานาแน่นจะต้องใช้แรงงานมากขึ้นไปตามสวน การถอนหญ้าแต่ละครั้ง เกษตรกรจะต้องทำให้เสร็จในเวลาอันสมควร ดังนั้นจะต้องระดมแรงงานให้มาก ฉะนั้นหญ้าที่เหลือจะรบกวนการเจริญเติบโตของต้นมันต์ เป็นผลให้ผลผลิตต่อไร่ต่ำกว่าที่ควร

เกษตรกรตามที่ได้อาศัยไร่แรงงานในการกำจัดวัชพืชระหว่าง 12 ถึง 40 แรงต่อ 1 รอบ นับจากการปลูกจนถึงช่วงการเก็บเกี่ยวรอบแรก และระหว่าง 12 - 50 แรงต่อกรเก็บเกี่ยวในรอบที่ 2 และตั้งแต่ 6 แรงจนถึง 30 แรง ในรอบการเก็บเกี่ยวรอบที่ 3

การใช้แรงงานกำจัดวัชพืชจำนวนมากหรือน้อย เพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณของวัชพืช ลักษณะของดินและสภาพของแปลงปลูกมันต์ อายุของวัชพืช ประสิทธิภาพและความชำนาญของ เกษตรกรในการกำหนดจำนวนแรงงาน คุณภาพของแรงงาน และค่าจ้างแรงงานตลอดจนฤดูกาลปลูก

จ. การไถนา เกษตรกรที่ทำกรปลูกมันต์ในฤดูแล้งหรือหลังฤดูการพำนา มักจะอยู่ในเขตที่มีการชลประทาน ส่วนใหญ่เป็นการใช้แรงงานไถนาเขา

แปลงปลูกมันต์ สำหรับแปลงที่มีลำห้วยไหลผ่าน แต่ระดับน้ำอยู่ท่าหรือที่คั่นอยู่ไกล
ลำห้วยพอสมควร เกษตรกรมักจะใช้ เครื่องสูบน้ำแทนการไชระดัดควยแรงงาน

เกษตรกรที่สำรวจไม่มีการร่อนน้ำ แต่มีการท่อน้ำเข้าที่คั่นปลูกมันต์รวม
12 ราย ในจำนวนทั้งสิ้น 15 ราย

ฉ. การกำจัดแมลงและศัตรูพืช การปลูกมันต์ที่อยู่ในทองที่ปลูกยา
สูบ เกษตรกรบางรายมักจะฉีดยากำจัดแมลงหรือศัตรูพืช เพื่อทำลายหรือป้องกัน
แมลงที่เป็นศัตรูของคนยาสูบ เพราะเกิดความเกรงกลัวว่าคนมันต์จะถูกแมลงหรือ
ศัตรูพืช เหล่านี้รบกวนหรือทำลาย

เกษตรกรที่สำรวจมีจำนวน 6 ราย ที่ใช้ยากำจัดแมลง มีการใช้แรงงาน
เพื่อการนี้ระหว่าง $\frac{1}{2}$ ถึง 1 แรงต่อไร่

4. การเก็บเกี่ยว

มีการใช้แรงงานในการเก็บเกี่ยวระหว่าง 4 ถึง 32 แรงงานต่อไร่
ในหมู่เกษตรกรที่สำรวจ 15 ราย

การกำหนดว่าจะใช้แรงงานมากหรือน้อยนั้น ขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิต
ต่อไร่ เป็นสำคัญ ถ้าวัดโคผลผลิตผลต่อไร่สูง เกษตรกรก็จะจ้างแรงงานในการเก็บ
เกี่ยวมากขึ้นตามส่วน นอกจากนี้ถ้ามีแรงงานในครอบครัวมาก จำนวนแรงงานที่
ใช้มักจะค่อนข้างพุ่มเฟือย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในทองที่มีการลงแขกหรือแตก เปลี่ยน
แรงงานกัน

ต้นทุนการปลูกมันต์

ในการปลูกมันต์ของ เกษตรกรจังหวัดน่าน สามารถจำแนกต้นทุนการผลิต
ออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. ต้นทุนประเภทค่าบริการ
2. ต้นทุนประเภทค่าวัสดุ

ต้นทุนประเภทค่าบริการ หมายถึง ค่าแรงงานต่าง ๆ ค่าใช้เครื่องทุ่นแรง และค่าเช่าที่ดิน ค่าแรงงานโดยทั่วไป ประกอบด้วย ค่าครอง ค่าแรงในการปลูกมันต์ ค่าแรงใส่ปุ๋ย ค่าแรงกำจัดวัชพืชและค่าเก็บเกี่ยว สำหรับ เกษตรกรบางราย ยังเสียค่าพรวนดิน ค่าใส่ฟาง ค่าพินยากำจัดแมลงและค่าหมุนระหัดจุกน้ำ

ตารางที่ 4 ต้นทุนการผลิตมันต์ต่อไร่ส่งมอบถึงโรงงานหรือที่รับซื้อของจังหวัดน่าน ปี พ.ศ.2521

รายการ	ค่าใช้จ่ายในการปลูกมันต์แต่ละรอบ			รวม (บาท)
	รอบที่ 1	รอบที่ 2	รอบที่ 3	
ค่าใช้จ่ายในการปลูกมันต์				
ค่าบริการ				
ค่าเช่าที่ดิน	100	—	—	100
ค่าไถ	70	—	—	70
ค่าพรวนดินและยกทรง	122	—	—	122
ค่าปลูก	135	—	—	135
ค่าแรงใส่ปุ๋ยคอก	40	20	20	80
ค่าแรงใส่ปุ๋ยเคมี	60	40	20	120
ค่าแรงใส่ฟาง	26	—	—	26
ค่าแรงกำจัดวัชพืช	360	370	240	970
ค่าแรงใส่ยากำจัดแมลง	20	20	20	60
ค่าใช้จ่ายในถ่านร่า	6	6	6	18

ค่าแรงโศยงำจ้ค้แมลง	20	20	20	60
ค่าโชจาย้ในคานน้	6	6	6	18
ค่าเก็บเกี่ยว	120	200	106	426
รวมคาวร้การ	1,059	656	412	2,127
คาวร้ส้ค				
ค่าพันธุ์	50	—	—	50
ค่าปุ๋ยคอก	45	45	—	90
ค่าปุ๋ยเคมี	125	142	100	367
ค่าฟาง	8	—	—	8
คายากำจ้ค้แมลง	45	16	16	77
รวมคาวร้ส้ค	273	203	116	592
รวมค่าโชจาย้ในการปลูกม้นค้จน				
ถึงการเก็บเกี่ยว	1,332	859	528	2,719
ค่าค่าเส้ียงขนส่ง	112	159	87	358
รวมค่าโชจาย้ในการปลูกม้นค้- ส่งมอบถึงโรงงาน	1,444	1,018	615	3,077

ส่วนค่าโชเครื่องทุ่นแรง โกลแ คาวร้การรถแทรกเตอร์โกลค้น สำหรับ
เกษตรกรรมบางรายอาจจะตอง เขา เครื่องสูบน้ำ โกลเฉพาะอย่างย้งถา เป็นการปลูก
ม้นค้ในฤดูแลง

ต้นทุนประ เกทคาวร้ส้ค หมายถ้ถึง ค่าพันธุ์ ค่าปุ๋ยม้ทั้งปุ๋ย เคมีและปุ๋ยคอก
หรือปุ๋ยอินทรีย์ ค่าฟาง และคายากำจ้ค้แมลง เป็นคน

คนหนุ่มทั้งสองประเภทดังกล่าว เป็นคนหนุ่มตั้งแต่เริ่มปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยวได้ แต่ยังไม่ไครวมคนหนุ่มในการลำเลียงขนส่งคนมึนคจากไร่ไปสู่โรงงาน ตามปกติคำสั่งลำเลียงขนส่ง เป็นภาระหน้าที่ของ เกษตรกร ซึ่งส่วนใหญ่จะเื้อเกี่ยวในการขนส่ง แต่ในบางท้องที่ บริษัทไบยาสูบนาน จำกัด จะจัดส่งเจ้าหน้าที่ตั้งเพิงรับซื้อ ณ. ที่ที่ไกลหุ่ม เกษตรกรมากที่สุดและ เป็นระยะที่ เกษตรกรสามารถแยกขนหรือมาขายได้ ภายตนเอง ทั้งนี้ เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ เกษตรกร และป้องกันมิให้คนมึนค เนามาก เนื่องจากกองทัมถกันนานเกินไป

ตารางที่ 4 แสดงรายละเอียดคนหนุ่มในการปลูกมึนคต่อไร่จนถึงโรงงาน โดยแยกเป็น 2 ตอน คือ ตั้งแต่เริ่มปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยวตอนหนึ่ง และคำสั่งลำเลียงขนส่งจากไร่ไปสู่โรงงานอีกตอนหนึ่ง

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายในการปลูกมึนคเฉลี่ยต่อหนึ่งไร่ โดยทั่วไปของจังหวัดน่านสำหรับารเก็บเกี่ยวในรอบที่ 1 รวมเป็นเงิน 1,332 บาท ซึ่งสูงกว่าค่าใช้จ่ายในรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ซึ่งมีค่าใช้จ่ายรวมเพียง 859 บาท และ 528 บาท ตามลำดับ ทั้งนี้เพราะในรอบการเก็บเกี่ยวที่ 2 และที่ 3 ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายบางรายการ เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าไถ ค่ายกร่อง ค่าปลูกและค่าพันธุ์ สำหรับคำสั่งลำเลียงขนส่ง จะอยู่ในอัตราที่โลกมีละ 10 สตางค์ หรือประมาณร้อยละ 10 ของรายได้จากการขายคนมึนค อย่างไรก็ตาม คำสั่งลำเลียงขนส่งอาจจะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับปริมาณของผลผลิตและระยะทางควย

จากเกษตรกรที่สำรวจ 15 ราย พบว่า มีเกษตรกร 11 ราย ที่ปลูกในที่นาหลังฤดูเก็บเกี่ยว มีเพียงรายเดียวที่ปลูกในที่นาตลอดปี ส่วนเกษตรกรที่ปลูกมึนคในไรบนที่ค่อนข้างตลอดปีมี 2 รายและปลูกมึนคในไรบนที่ค่อนข้างฤดูเก็บเกี่ยว 1 ราย ถึงกระนั้น ก็พบว่าวิธีการปลูกตลอดจนวิธีบำรุงรักษา เป็นไปในแบบเดียวกันหรือคล้ายคลึงกันหมด อาจจะมีบางรายที่ปฏิบัติเพิ่มเติมนอกเหนือไปจากเกษตรกรทั่ว ๆ ไป เช่น เกษตรกรที่ปลูกยาสูบมักนิยมใช้ยาฆ่าแมลงมากกว่าชาวนา ส่วนชาวนา

นิยมการใช้จ่ายมากกว่าชาวไรยาสูบ ชาวนามีการใช้จ่ายคลุมเป็นต้น นอกจากนี้
 นี้ยังพบว่า คนทุนการปลูกริษัทในฤดูแล้งและฤดูฝน ไม่แตกต่างกันมากนัก เพราะ
 การปลูกริษัทในฤดูแล้งต้อง เสียค่าแรงงานในการดูแลรักษาเขานา หรือ ค่าจ้าง
 เครื่องสูบน้ำเขาที่กินของตนเอง ในขณะที่การปลูกริษัทในฤดูฝนไม่คงมีค่าใช้จ่าย
 เหล่านี้ เพราะอาศัยน้ำฝน แต่การปลูกริษัทในฤดูฝนจะมีค่าใช้จ่ายในเรื่องค่า
 จัดรั้วพืชสูงกว่าในฤดูแล้ง ทั้งนี้เพราะหญ้าหรือวัชพืช เจริญเติบโตได้เร็วและรวดเร็ว
 ในฤดูฝน ผิดกับการกำจัดวัชพืชในฤดูแล้ง ซึ่งมีหญ้าหรือวัชพืชน้อยกว่า นอกจากนี้
 ช่วงระยะเวลาการ เก็บเกี่ยวในฤดูฝนจะสั้นกว่าช่วงเวลาการ เก็บเกี่ยวในฤดู
 แล้ง

จากการ เปรียบ เทียบต้นทุนการปลูกริษัท เป็นอัตราส่วนร้อยละในตารางที่
 5 จะเห็นได้ว่า ค่าใช้จ่ายที่สำคัญในการผลิตมิ้นท์ เพื่อป้อนโรงงานสกัดน้ำมันนี้
 เป็นค่าจ้างแรงงานหรือค่าบริการถึงร้อยละ 73.34 ในการ เก็บเกี่ยวรอบที่ 1
 ร้อยละ 64.44 ในรอบที่ 2 และร้อยละ 66.99 ในรอบที่ 3 หรือเฉลี่ยร้อยละ
 69.13 ในการปลูกริษัทครั้งหนึ่ง แต่เป็นค่าวัสดุเพียงร้อยละ 18.90 ในรอบการ
 เก็บเกี่ยวแรก ร้อยละ 19.94 ในรอบที่ 2 และ 18.86 ในรอบที่ 3 หรือเฉลี่ย
 ประมาณร้อยละ 19.24 รายการค่าใช้จ่ายประเภทค่าบริการที่สำคัญที่สุด ได้แก่
 ค่าแรงกำจัดวัชพืช เฉพาะเกษตรกรที่สำรวจได้ จ่ายเป็นอัตราส่วนถึงร้อยละ
 24.93 ในรอบที่หนึ่ง สูงขึ้นเป็นร้อยละ 36.35 ในรอบที่ 2 และร้อยละ 39.02
 ในรอบที่ 3 ตามลำดับ ส่วนรายการค่าวัสดุที่สำคัญได้แก่ ค่าปุ๋ย จะเห็นว่า รายการ
 ค่าปุ๋ยคอกและปุ๋ยเคมีรวมกัน เป็นอัตราส่วนร้อยละ 14.85 ของค่าใช้จ่ายในการปลูกริ
 มินท์ส่งมอบถึงโรงงาน เทียบ เป็นอัตราส่วนร้อยละ 77.18 ของค่าวัสดุจากขอมูล
 ที่สำรวจ พบว่า เกษตรกรนิยมใช้ปุ๋ยเคมีมากกว่าปุ๋ยคอก กล่าวคือ เฉลี่ยใช้ปุ๋ยคอก
 ประมาณร้อยละ 2.92 และเฉลี่ยใช้ปุ๋ยเคมีประมาณร้อยละ 11.93 ของค่าใช้จ่าย
 ในการปลูกริษัทส่งมอบถึงโรงงาน

ตารางที่ 5 แสดงรายละเอียดของต้นทุนแต่ละชนิดของการปลูกมันต์ เปรียบเทียบ
เป็นอัตราส่วนร้อยละของจังหวัดน่าน

รายการ	ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการปลูกมันต์			
	รอบที่ 1	รอบที่ 2	รอบที่ 3	รวม
ค่าใช้จ่ายในการปลูกมันต์				
ค่าบริการ				
ค่าเช่าที่ดิน	6.92	—	—	3.25
ค่าไถ	4.85	—	—	2.28
ค่าพรวนดินและยกทรง	8.45	—	—	3.97
ค่าปลูก	9.35	—	—	4.39
ค่าแรงใส่ปุ๋ยคอก	2.77	1.96	3.25	2.60
ค่าแรงใส่ปุ๋ยเคมี	4.16	3.93	3.25	3.90
ค่าแรงใส่ฟาง	1.80	—	—	.85
ค่าแรงกำจัดวัชพืช	24.93	36.35	39.02	31.52
ค่าแรงใส่ยากำจัดแมลง	1.38	1.96	3.25	1.95
ค่าใช้จ่ายในคานน้ำ	.42	.59	.98	.58
ค่าเก็บเกี่ยว	8.31	19.65	17.24	13.84
รวมค่าบริการ	73.34	64.44	66.99	69.13
ค่าวัสดุ				
ค่าพันธุ์	3.46	—	—	1.63
ค่าปุ๋ยคอก	3.12	4.42	—	2.92
ค่าปุ๋ยเคมี	8.65	13.95	16.26	11.93
ค่าฟาง	.55	—	—	.26
ค้ายากำจัดแมลง	3.12	1.57	2.60	2.50

ค่าจ้าง	.55	—	—	.26
ค่ายากำจัดแมลง	3.12	1.57	2.60	2.50
รวมค่าวัสดุ	18.90	19.94	18.86	19.24
รวมค่าใช้จ่ายในการปลูกมันต์				
จนถึง เก็บเกี่ยว	92.24	84.38	85.85	88.37
ค่าลำเลียงขนส่ง	7.76	15.62	14.15	11.63
รวมค่าใช้จ่ายในการปลูกมันต์				
ส่งมอบถึงโรงงาน	100.00	100.00	100.00	100.00

นอกจากนี้ ยังมีรายการที่น่าสนใจอีก 2 รายการ คือ ค่าใช้จ่ายในการเก็บเกี่ยวและค่าลำเลียงขนส่ง ทั้งสองรายการนี้จะผันแปรตามปริมาณผลผลิตในแต่ละรอบการเก็บเกี่ยว การรอบโคโดยผลผลิตสูง รายการค่าใช้จ่ายทั้งสองชนิดดังกล่าวจะสูงขึ้นเป็นเงาตามตัว แต่การรอบโคโดยผลผลิตต่ำ ค่าใช้จ่ายทั้งสองรายการก็จะลดลงตามส่วน อย่างไรก็ตามค่าใช้จ่ายทั้งสองชนิดนี้รวมกัน จะเป็นอัตราส่วนร้อยละ 20 - 30 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

สำหรับค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าเช่าที่ดิน ค่าไถ ค่าพรวนดินและยกทรง ค่าปลูกและค่าพันธุ์ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในรอบแรกเท่านั้น ถ้าหากจะพิจารณาถึงความเหมาะสมและขอเท็จจริงแล้ว ควรจะถือเป็นค่าใช้จ่ายของทุกรอบการเก็บเกี่ยว เพราะการปลูกเพียง 1 ครั้ง สามารถเก็บเกี่ยวโคหลายรอบจนกว่าจะมีการรื้อปลูกใหม่ แต่จากผลการสำรวจเกษตรกรทั้งสิ้น 15 ราย ปรากฏว่ามีเกษตรกรที่เก็บเกี่ยวมันต์รอบเกี่ยวเพียง 1 ราย เนื่องจากเป็นเกษตรกรรายที่ประสบความสำเร็จแล้ว เกษตรกรที่เก็บเกี่ยว 2 รอบมีจำนวน 9 ราย และเกษตรกรที่ปลูกมันต์แล้ว เก็บเกี่ยว 3 รอบมี 5 ราย ดังนั้นการที่จะเฉลี่ยค่าใช้จ่ายดังกล่าวข้างตน จึงตองคิดเฉพาะเป็นราย ๆ แต่ข้อมูลในตารางที่ 4 เป็นค่าเฉลี่ยของข้อมูลที่สำรวจได้ ถ้าหาก

นำมาเฉลี่ยให้ทุกครอบครัว เกือบ เกี้ยว ก็จะทำให้การ เกือบ เกี้ยวรอบแรกแสดงคนทุนค่า
เกินความจริง ถ้าหาก แอฉุย เกษตรกรปลูกมันต์แล้ว เกือบ เกี้ยว เพียงรอบ เกี้ยว

ปริมาณการผลิตคนมันต์

การริเริ่มปลูกมันต์ในจังหวัดน่านได้เริ่มกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2516 ปริมาณ
การผลิตเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็วใน 3 ปีแรก จากนั้นก็ค่อย ๆ ลดลง ซึ่งเป็นไปตาม
การคาดคะเนราคาขึ้นลงของน้ำมันมันต์ สำหรับในจังหวัดน่าน ปริมาณการผลิตคน
มันต์จะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับ เจ้าของโรงงานสกัดน้ำมันมันต์ ถ้าโรงงานสกัดน้ำมัน
มันต์ต้องการผลิตน้ำมันมันต์มาก ก็จะทำให้การส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกมันต์เพื่อป้อน
โรงงาน สำหรับปริมาณผลผลิตมันต์สดของจังหวัดน่านในปี พ.ศ.2516 - 2521
ได้แสดงไว้ในตารางที่ 6 ในปี พ.ศ.2522 คาดว่าปริมาณการผลิตจะอยู่ในระดับ
เดียวกับปี พ.ศ.2521 โดยพิจารณาจากเนื้อที่เพาะปลูกและสอบถามจาก เจ้าของ
โรงงานสกัดน้ำมันมันต์

ตารางที่ 6 ปริมาณการผลิตคนมันต์ของจังหวัดน่าน

แหล่ง เพาะปลูก	น้ำหนักของคนมันต์ (ก.ก.)			
	2516	2517	2518	2519
ค.นาปรัง	-	-	146,344	251,916
ค.บ้านเกิน	-	-	58,151	183,541
อ.สา	-	-	65,142	106,638
อ.ท่าวังผา	9,168	216,877	595,846	-
อ.บัว	-	-	79,566	171,587
อ.เขียงกลาง	-	-	374,489	777,166
อ.ทุ่งช้าง	-	-	746,417	286,447
รวม	9,168	216,877	2,065,955	1,777,295

ตารางที่ 6 ปริมาณการผลิตนมมันของจังหวัดน่าน

แหล่งเพาะปลูก	น้ำหนักของนมมัน (ก.ก.)	
	2520	2521
ค. นำปริง	48,706	166,806
ค. บ้านเคิน	193,858	15,938
อ. ส่า	60,256	50,551
อ. ท่าวังผา	339,246	392,239
อ. ปัว	36,288	84,008
อ. เขียงกลาง	409,856	763,873
อ. ท่งช้าง	175,206	176,969
รวม	1,263,416	1,650,384

ปริมาณผลผลิตคอกไร

ในการหาผลผลิตคอกไรของการปลูกนมมัน นั้นว่า เป็น เรื่องที่มีปัญหายุ่งยากพอสมควร แหล่งปลูกแต่ละแห่งก็มีวิธีวัดปริมาณของผลผลิตตามวิธีของตนเอง เช่น การปลูกนมมันทางภาคกลางส่วนใหญ่กำหนดผลผลิตคอกไร โดยการชั่งตันที่เมื่อเกษตรกรคอกนมมัน ณ สถานที่ปลูก เพราะโรงงานสกัดน้ำมันมันจะจัดส่งพนักงานหรือเจ้าของไปชั่งถึงแปลงนมมันด้วยตนเอง ในหลายแห่งคือเอาการชั่ง ณ โรงงาน เป็นบรรทัดฐาน แต่สำหรับจังหวัดน่าน ก่อนที่เกษตรกรจะขายโค จะต้องคักในวันที่มีแดดแล้วฝังไว้ 1 วันก่อน เทาที่ฝัง เกิดเกษตรกรมักจะปล่อยให้คอกนมมันที่ถูกคักฝังแดดและวางแฉไวกับพื้นแปลงปลูกนมมัน ประมาณ 3 - 4 ชั่วโมง แล้วจึงดำเลี้ยงคอกนมมันไปคองไวที่บ้านของตน คอก เมื่อถึงเช้าวันรุ่งขึ้นก็จะทำการลำเลี้ยงไปขายให้กับโรงงาน สำหรับเกษตรกรที่ว่างงานไวมากก็อาจจะแบ่งกันทำงาน และอาจจะลำเลี้ยงนมมันในทันทีที่คักเสร็จพอที่พาหนะจะลำเลี้ยงไปได้ 1 เที้ยว ดังนั้น ผลผลิต

มิลินต์คอไรของจังหวัดน่านในที่นี้กำหนดไว้ว่า เป็นคนมิลินต์ที่คักคิงไวแล้วอย่างน้อย 1 คืน และซึ่งที่โรงงานหรือที่รับซื้อหัวควรวที่บริษัทโอบยาสุบนาน จำกัด ไล่จัดตั้งขึ้นเป็นพิเศษ คนมิลินต์ที่บริษัทโอบยาสุบนาน จำกัด ชื่อนี้จะมีน้ำหนัก เขากว่าน้ำหนัก เมื่อเวลาเก็บเกี่ยวใหม่ ๆ ประมาณ 20 - 30 %

ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ขนาดของที่ดิน ในที่นี้ผลผลิตคอไร หมายถึง ผลผลิตมิลินต์คอไรพื้นที่ 1 ไร่ ซึ่งไ้รวมเนื้อที่เพาะปลูกและที่ดินซึ่งไม่ไ้ปลูกมิลินต์ อันไ้แก่ของว่างระหว่างร่อง ทางเดินคันนา และที่ซึ่งวางแวนเล็ก ๆ น้อย ๆ ภายในที่ดินที่ปลูกมิลินต์ จะเห็นในความหมายของชาวไร เนื้อที่ 1 ไร่ จะใช้ประโยชน์ในการปลูกมิลินต์จริง ๆ อยู่ระหว่างร้อยละ 80 - 90 % เท่านั้น ซึ่งผิดกับความหมายของนักวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักการ เกษตรที่ถือว่า ผลผลิตคอไรของหมายถึงผลผลิตคอไรเนื้อที่ที่มีการเพาะปลูกจริง ๆ เท่านั้นที่ 1 ไร่ เพื่อเป็นการแก้ปัญหาในที่นี้จะยึดถือเอาผลผลิตคอไรตามแบบที่เกษตรกรเข้าใจ

จากผลการสำรวจเกษตรกรทั้งสิ้น 15 ราย ในจังหวัดน่านพบว่า ปริมาณผลผลิตคอไรในแต่ละรอบการ เก็บเกี่ยวนั้น มีความแตกต่างกันมาก กล่าวคือ ในการเก็บเกี่ยวรอบที่หนึ่งนั้น ปริมาณผลผลิตคอไรสูงสุด คือ 1,500 กิโลกรัม ส่วนปริมาณผลผลิตคอไรต่ำสุด คือ 600 กิโลกรัมซึ่งมีเพียง 1 ราย และปริมาณผลผลิตคอไรถัดจากต่ำสุดขึ้นมา คือประมาณ 666 กิโลกรัม ก็มีเพียง 1 รายเช่นกัน ปริมาณผลผลิตคอไรของ เกษตรกรนอกจากนั้นล้วนเกิน 1,000 กิโลกรัม ส่วนใหญ่จะเฉลี่ยอยู่ในราว 1,200 - 1,400 กิโลกรัมต่อไร่ ซึ่งเมื่อหาค่าเฉลี่ยปริมาณผลผลิตคอไรของการเก็บเกี่ยวรอบที่หนึ่ง จะไ้ประมาณ 1,333 กิโลกรัม ค่าเฉลี่ยปริมาณผลผลิตคอไรในรอบที่สอง ไ้ประมาณ 1,666 กิโลกรัม และค่าเฉลี่ยปริมาณผลผลิตคอไรในรอบที่ 3 ไ้ประมาณ 1,433 กิโลกรัม สรุป ปริมาณผลผลิตคอไรเฉลี่ยในการเก็บเกี่ยว 2 ครั้ง จะไ้ 2,999 กิโลกรัม และปริมาณผลผลิตคอไรเฉลี่ยในการเก็บเกี่ยว 3 ครั้ง จะไ้ 4,432 กิโลกรัม เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณผลผลิตคอ

ไรของจังหวัดน่านที่เกษตรสำรวจไว้เมื่อปี พ.ศ.2519 พบว่า ปริมาณผลผลิตต่อไร่เฉลี่ยในการ เก็บเกี่ยวรอบแรกได้ 1,539 กิโลกรัม รอบที่สองได้ 2,016 กิโลกรัม และรอบที่ 3 ได้ 793 กิโลกรัม สำหรับรอบที่ 3 ปริมาณผลผลิตต่อไร่ค่อนข้างจะต่ำมาก เมื่อรวมปริมาณผลผลิตต่อไร่ในการ เก็บเกี่ยว 2 ครั้ง จะได้ 3,555 กิโลกรัม และ 4,348 กิโลกรัมต่อไร่ สำหรับการ เก็บเกี่ยว 3 ครั้ง จะเห็นว่า เป็นปริมาณผลผลิตต่อไร่ในรอบที่หนึ่งมีความใกล้เคียงกัน แต่ปริมาณผลผลิตในรอบที่สองต่างกันประมาณ 350 กิโลกรัม และปริมาณผลผลิตในรอบที่สามยิ่งต่างกันมากขึ้น คือ ประมาณ 640 กิโลกรัม ทั้งนี้เนื่องจากเกษตรกรที่สำรวจในปี พ.ศ.2519 บางส่วนเป็นผู้ประสบความล้มเหลวในการปลูกมันต์ จึงมีผลทำให้ตัวเลขเฉลี่ยต่ำลงไปมาก แต่อย่างไรก็ตาม พอจะสรุปได้ว่า ปริมาณผลผลิตต่อไร่ถ้า เก็บเกี่ยว 2 ครั้ง จะอยู่ประมาณ 2,500 - 3,000 กิโลกรัม และถ้า เก็บเกี่ยว 3 ครั้ง จะได้ปริมาณผลผลิตประมาณ 3,500 - 4,400 กิโลกรัมต่อไร่

ผลตอบแทนจากการปลูกมันต์

การหาผลตอบแทนจากการปลูกมันต์ ทำได้โดยการ เปรียบเทียบรายได้ต่อไร่ที่ได้รับจากการปลูกมันต์ กับ ต้นทุนการปลูกมันต์ต่อไร่

รายได้ต่อไร่จะสูงหรือต่ำขึ้นอยู่กับปริมาณผลผลิต และ ราคาที่ทางโรงงานสกัดน้ำมันมันต์จะรับซื้อ จากผลการสำรวจ ปริมาณผลผลิตมันต์เฉลี่ยต่อไร่ในรอบที่ 1 คือ 1,333 กิโลกรัม รอบที่ 2 คือ 1,666 กิโลกรัม และรอบที่ 3 คือ 1,433 กิโลกรัม ส่วนราคาของต้นมันต์ที่โรงงานรับซื้อในช่วงที่ทำการศึกษา มีหลายราคา แต่ช่วงราคารับซื้อจะอยู่ระหว่างกิโลกรัมละ 1 บาท ถึง 1.30 บาท ทั้งนี้แล้วแต่คุณภาพของต้นมันต์ ซึ่งทางโรงงานสกัดน้ำมันมันต์จะเป็นผู้พิจารณาตีราคาให้ ตารางที่ 7 แสดงการ เปรียบเทียบรายได้ต่อไร่ ณ. ราคารับซื้อ 1.00 - 1.30 บาท กับ ต้นทุนการผลิตต้นมันต์ต่อไร่ ในแต่ละรอบการ เก็บเกี่ยว 3 รอบจากตารางที่ 4

ตารางที่ 7 เปรียบเทียบรายโคและต้นทุนการผลิตมันต์ ต่อไร่

	ราคารับซื้อถั่วมันต์กิโลกรัมละ			
	1.00 บาท	1.10 บาท	1.20 บาท	1.30 บาท
รอบที่ 1				
ปริมาณผลผลิต 1,333 กก./ไร่				
รายโคต่อไร่	1,333.-	1,466.30	1,599.60	1,732.90
ต้นทุนการผลิตต่อไร่	1,444.-	1,444.-	1,444.-	1,444.-
รายโคสุทธิต่อไร่ในรอบที่ 1	(111.-)	22.30	155.60	288.90
รอบที่ 2				
ปริมาณผลผลิต 1,666 กก./ไร่				
รายโคต่อไร่	1,666.-	1,832.60	1,999.20	2,165.80
ต้นทุนการผลิตต่อไร่	1,018.-	1,018.-	1,018.-	1,018.-
รายโคสุทธิต่อไร่ในรอบที่ 2	648	814.60	981.20	1,147.80
รอบที่ 3				
ปริมาณผลผลิต 1,433 กก./ไร่				
รายโคต่อไร่	1,433.-	1,576.30	1,719.60	1,862.90
ต้นทุนการผลิตต่อไร่	615.-	615.-	615.-	615.-
รายโคสุทธิต่อไร่ ในรอบที่ 3	818.-	961.30	1,104.60	1,247.90
รายโคต่อไร่รวม 3 รอบ	4,432.-	4,875.20	5,318.40	5,761.60
ต้นทุนการผลิตต่อไร่รวม 3 รอบ	3,077.-	3,077.-	3,077.-	3,077.-
รายโคสุทธิต่อไร่ รวม 3 รอบ	1,355.-	1,798.20	2,241.40	2,684.60

หมายเหตุ - ตัวเลขในเครื่องหมายวงเล็บ หมายถึง ขาดทุน

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่า การปลูกมันต์โดยทั่ว ๆ ไปในรอบที่ 1 นั้น รายได้เฉลี่ยกับค่าใช้จ่ายที่จ่ายไปในรอบที่ 1 จากการสำรวจพบว่า ถ้าหากขายคนมันต์ได้ในราคากิโลกรัมละ 1 บาทแล้ว ในการเก็บเกี่ยวรอบแรกจะขาดทุนถึง 111.- บาท แต่ถ้าย้ายได้เกินกิโลกรัมละ 1 บาท เป็น 1.10 บาทขึ้นไป ก็จะมีกำไรเล็กน้อย คือ 22.30 บาท และจะมีกำไร 155.60 บาท และ 288.90 บาท ถ้าหากขายคนมันต์ได้ในราคากิโลกรัมละ 1.20 บาทและ 1.30 บาท ตามลำดับ จะเห็นได้ว่ารายได้สุทธิส่วนใหญ่จะได้จาก การเก็บเกี่ยวรอบที่ 2 และรอบที่ 3 ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากในรอบที่ 2 และที่ 3 ของการเก็บเกี่ยวไม่มีค่าใช้จ่ายบางรายการ เพราะเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในรอบที่ 1 เท่านั้น ซึ่งได้แก่ ค่าเช่าที่ดิน ค่าไถ ค่าพรวนดินยกทรง ค่าปลูกและค่าพันธุ์ ซึ่งได้กล่าวไปแล้ว ดังนั้นต้นทุนการปลูกในรอบที่ 1 จึงสูงกว่ารอบที่ 2 และรอบที่ 3 นอกจากนี้ปริมาณผลผลิตตามปกติในรอบที่ 2 จะต้องสูงกว่ารอบที่ 1 เมื่อเป็นเช่นนี้ จึงทำให้ในรอบที่ 1 แสดงรายได้สุทธิค่าหรือติดลบ อย่างไรก็ตามเมื่อรวมรายได้และรายจ่ายของทั้ง 3 รอบ จะพบว่าถ้าขายคนมันต์กิโลกรัมละ 1.00 บาท จะไครายได้สุทธิเฉลี่ย 1,355 บาทต่อไร่ และรายได้สุทธิเฉลี่ยต่อไร่จะเป็น 1,798.20 บาท 2,241.40 บาท และ 2,684.60 บาท ถ้าหากสามารถขายคนมันต์ได้ในราคากิโลกรัมละ 1.10 บาท 1.20 บาท และ 1.30 บาท ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายได้สุทธิจากการปลูกมันต์ กับพืชที่สำคัญ ๆ ของจังหวัดน่านซึ่งมีมากมายหลายชนิด แต่พืชที่สำคัญและปลูกกันมาก ได้แก่ ข้าวนา คำ ข้าวไร่ ข้าวโพก ถั่วลิสงและยาสูบ ปรากฏว่ารายได้สุทธิจากการปลูกมันต์จัดอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำสุด

อย่างไรก็ตาม ขอดพิจารณาของเกษตรกรในการเลือกปลูกพืชชนิดใดนั้น ไม่ขึ้นอยู่กับรายได้สุทธิแต่เพียงประการเดียว ยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์หรือความถนัดในการปลูกพืชชนิดใดชนิดหนึ่ง ขึ้นอยู่กับจำนวนเงินที่จะต้องใช้จ่ายในเรื่องพันธุ์

แรงงาน และวัสดุต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับปริมาณงานที่จะต้องใช้ไปในการปลูกพืชนั้น ๆ ปริมาณของผลผลิต ราคักราคาของสินค้า ความแน่นอนในเรื่องราคา และความมั่นคงในเรื่องตลาดรับซื้อผลผลิตขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่จะใช้ในการปลูกจนก่อให้เกิดรายได้ และความเหมาะสมของดินฟ้าอากาศด้วย

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย